

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 23. maijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Sanita Osipova un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 53/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt:

1.1. likuma “Par kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem aizsargājamās teritorijās” (turpmāk – Kompensāciju likums)

2. panta otro daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam;

1.2. Ministru kabineta 2015. gada 7. aprīļa noteikumu Nr. 171 “Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanu, administrēšanu un uzraudzību vides, klimata un lauku ainavas uzlabošanai 2014.–2020. gada plānošanas periodā” (turpmāk – Noteikumi Nr. 171) 62.1. apakšpunktu par neatbilstošu Satversmes 64. un 105. pantam.

2. Kompensāciju likuma 2. panta otrā daļa noteic, ka ikgadēju atbalsta maksājumu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem Eiropas nozīmes

aizsargājamās dabas teritorijās (*Natura 2000*) izmaksā normatīvajos aktos par lauku attīstības atbalsta piešķiršanu noteiktajā kārtībā no attiecīgo Eiropas Savienības fondu līdzekļiem.

Noteikumu Nr. 171 62.1. apakšpunkts noteic, ka atbalsta apmērs par vienu hektāru atbalsttiesīgās platības, kurā ievēroti visi atbalsta saņemšanas nosacījumi, ir 160 *euro*, ja aizliegta mežsaimnieciskā darbība, aizliegta galvenā cirte un kopšanas cirte.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei, bet saskaņā ar šā panta 3. punktu – par Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam un 19.² panta pirmajai daļai persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt vienīgi tai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot. Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka viņas īpašumam esot noteikts ierobežojums īpašumtiesību izmantošanai, proti, esot aizliegta mežsaimnieciskā darbība. Savukārt apstrīdētajās normās esot noteikta kompensācija par minēto ierobežojumu, taču tā neesot atbilstoša un atbalsts nepamatoti tiekot izmaksāts vienīgi no Eiropas Savienības fondu līdzekļiem.

6.1. Pieteikums par Noteikumu Nr. 171 62.1. apakšpunkta neatbilstību Satversmes 64. un 105. pantam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Savukārt Pieteikuma iesniedzēja nav pamatojusi, ka tieši Kompensācijas likuma 2. panta otrā daļa radītu viņai nelabvēlīgas sekas. Līdz ar to prasījums izvērtēt Kompensāciju likuma 2. panta otrās daļas atbilstību Satversmes 105. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa norādījusi, ka subsidiaritātes principa ievērošanai nepieciešams izsmelt reālās un efektīvās iespējas aizsargāt aizskartās pamattiesības, nozīmē, pirmkārt, to, ka pastāv reāla iespēja ar konkrēto tiesību aizsardzības līdzekli panākt tādu materiāltiesisku rezultātu, kas novērš iespējamo pamattiesību aizskārumu. Ja imperatīva norma ir formulēta nepārprotami, pieteikuma iesniedzējs atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā un nav šaubu par normas piemērošanu konkrētajā gadījumā, Satversmes tiesas likums neprasa izsmelt tādas formāli pastāvošus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus, kuru izmantošanas rezultātā acīmredzami nav sagaidāms personai labvēlīgs lēmums (*sal.: Satversmes tiesas 2013. gada 23. oktobra sprieduma lietā Nr. 2012-23-01 14. punktu*).

Apstrīdētā norma formulēta skaidri. Pieteikuma iesniedzēja atrodas šīs normas tvērumam tipiskā situācijā. Administratīvā tiesa apstrīdētajā normā paredzētās sekas nevarētu nepiemērot, piešķirot lielāku atlīdzinājumu.

Pieteikuma iesniedzēja sniegusi pamatojumu tam, ka viņas rīcībā nav iespēju aizstāvēt savas pamattiesības, kuru izmantošana būtu priekšnoteikums Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrās daļas prasību izpildei.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

8. Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrais teikums paredz: ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Apstrīdētā norma attiecas uz Pieteikuma iesniedzēju no brīža, kad ar Dabas aizsardzības pārvaldes lēmumu viņas īpašumam tika noteikts mežsaimnieciskās darbības aizliegums un radās tiesības uz Noteikumu Nr. 171 apakšpunktā noteikto kompensāciju, tas ir, no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 25. aprīlī. Tādējādi ir ievērots arī minētais sešu mēnešu termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

9. Konstitucionālajai sūdzībai jāatbilst arī pārējām prasībām, kas noteiktas Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktam, pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Turklāt Pieteikuma iesniedzējam juridiski jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība katrai augstāka juridiska spēka tiesību normai, atbilstība kurai tiek apstrīdēta.

9.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka Noteikumu Nr. 171 62.1. apakšpunkts neatbilst Satversmes 64. pantam, jo tas izdots *ultra vires*. No Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma neizrietot pilnvarojums Ministru kabinetam regulēt atbalsta piešķiršanu mežsaimniecībai.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka ar likumdevēja doto pilnvarojumu jāsaprot ne tikai viena konkrēta, lakoniska tiesību norma, bet paša likuma būtība un mērķi. Tādēļ likumdevēja dotā pilnvarojuma saturs ir noskaidrojams, sistēmiski vērtējot visu normatīvo aktu, bet, ja nepieciešams, arī attiecīgās jomas vai dažkārt pat citu, ar to saistīto jomu regulējumu kopumā (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 18. oktobra sprieduma lietā Nr. 2017-33-03 14. punktu*). Kompensāciju likuma 2. panta otrā daļa noteic, ka ikgadēju atbalsta maksājumu par saimnieciskās darbības ierobežojumiem Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijās (*Natura 2000*) izmaksā normatīvajos aktos par lauku attīstības atbalsta piešķiršanu noteiktajā kārtībā no attiecīgo Eiropas Savienības fondu līdzekļiem. Savukārt Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma 5. panta ceturtā daļa citastarp pilnvaro Ministru kabineta tiesības noteikt kārtību, kādā tiek piešķirts valsts un Eiropas Savienības atbalsts lauku attīstībai, kas ietver arī lauku ainavas saglabāšanu. Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka Ministru kabinets, pieņemot Noteikumu Nr. 171 62.1. apakšpunktu, būtu rīkojies pretēji likuma būtībai un mērķim, tādējādi pārkāpjot Pieteikuma iesniedzējas pamattiesības.

Līdz ar to šajā prasījuma daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

9.2. Pieteikuma iesniedzēja arī uzskata, ka Noteikumu Nr. 171 62.1. apakšpunkts neatbilst Satversmes 105. pantam.

Pamatojot apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam, pieteikuma iesniedzējam ir jānorāda, vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi. Savukārt attiecībā uz pamattiesību ierobežojuma samērīgumu pieteikuma iesniedzējam jānorāda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 19. marta sprieduma lietā Nr. 2013-13-01 10. un 13. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka viņas tiesību ierobežojums neesot noteikts ar likumu, jo Noteikumu Nr. 171 62.1. apakšpunkts izdots, pārkāpjot likumā noteikto pilnvarojumu. Taču, kā jau norādīts iepriekš, šis uzskats nav juridiski pamatots. Tāpat arī Pieteikuma iesniedzēja nav identificējusi, kāda leģitīmā mērķa sasniegšanai paredzēts iespējamais pamattiesību ierobežojums. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka trūkstot pamata Noteikumos Nr. 171 62.1. apakšpunktā minētajai summai, tomēr tas nenozīmē, ka pamattiesību ierobežojumam nav leģitīmā mērķa. Attiecīgi pieteikumā nav izvērtēts iespējamā pamattiesību ierobežojuma samērīgums ar tā leģitīmo mērķi. Pieteikumā ir norādīts uz līdzekļiem, kas mazāk aizskartu Pieteikuma iesniedzējas tiesības, bet nav sniegts vērtējums labumam, ko no pamattiesību ierobežojuma iegūst sabiedrība.

Līdz ar to arī šajā prasījuma daļā pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 53/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

I. Ziemele